

Linda Trygg, psykolog, psykologiska institutionen, Stockholms universitet

Anna Maria Däderman, med lic i rättspsykiatri, doktorand, sektionen för rättspsykiatri, Karolinska institutet och psykologiska institutionen, Stockholms universitet (*Anna.Daderman@neurotec.ki.se*)

Nils Wiklund, docent i psykologi, särskilt i rättspsykologi, leg psykolog, institutionen för samhällsvetenskap (psykologi), Örebro universitet

Ann Wirsén Meurling, docent i neuropsykologi, leg psykolog, institutionen för psykologi, Lunds universitet

May Lindgren, fil dr i neuropsykologi, leg psykolog, avdelningen för psykiatri, Lunds universitet

Lars Lidberg, professor i rättspsykiatri, Karolinska institutet

Sten Levander, professor i psykiatri, Universitetssjukhuset MAS, Malmö

Projektiva test inom rättspsykiatrin medför risker för rättssäkerheten

Endast metoder med god empirisk förankring bör användas

II Empiriskt utprovade testmetoder är framtagna inom en vetenskaplig referensram som kräver hög reliabilitet och god validitet i förhållande till kriterievariabler. Psykometriska testbatterier som uppfyller dessa krav baseras på standardiseringar och normer. Projektiva testmetoder, som ofta bygger på en psykodynamisk referensram, är sällan framtagna så att kraven på tillförlitlighet och träffsäkerhet (validitet) är uppfyllda. De bakomliggande teorierna är ofta så komplexa att empirisk prövning via falsifiering av hypoteser blir omöjlig. Det är rimligt att utgå ifrån att det i resultatutvärderingen för sådana test finns en avsevärd subjektiv tolkningskomponent.

Juridiskt och etiskt ansvar

Psykologiska testningar inom ramen för rättspsykiatriska utredningar innebär ett juridiskt och etiskt ansvar både inför personen som blir testad och inför samhället. Rättspsykiatrin är en offentlig, statlig verksamhet och måste beakta såväl brottsoffrens rättstrygghet som de misstänkta rättssäkerhet. Artiklarna i Läkartidningen av Lennart Sjöberg [1, 2] belyser otillförlitligheten vid projektiva testningar och psykodynamiska personlighetsbedömningar. Sjöberg hävdar att projektiva test är olämpliga som underlag i situationer där livsavgörande beslut för människor skall fattas; en rättspsykiatrisk utredning är en sådan situation. Om en person anses vara allvarligt psykiskt störd medför detta fängelseförbud; personen döms i stället till rättspsykiatrisk tvångsvård eller annan mindre ingripande påföljd.

Rättspsykiatriska bedömningar har dessutom betydelse för strafftidens längd för dem som inte lider av allvarlig psykiatrisk störning via t ex paragraf 29.3. Beslut om vård eller fängelse påverkar en persons liv och framtid och får

SAMMANFATTAT

En rättspsykiatrisk utredning innebär ett etiskt och juridiskt ansvar mot den enskilde och samhället. Därför måste de test som används av psykologer vid rättspsykiatriska utredningar vara väl prövade.

Ändå användes projektiva test med ifrågasatt tillförlitlighet när man vid rättspsykiatriska avdelningen i Stockholm (Huddingeenheten) genomförde psykologiska utredningar av en grupp män med multipla psykiatriska diagnoser. Empiriskt utprovade neuropsykologiska testbatterier (t ex Halstead-Reitan eller Lucia-Nebraska) användes trots detta inte.

Utifrån vetenskapliga kriterier måste nuvarande utbredda användning av projektiva test och psykodynamiska bedömningar av patienter med omfattande neuropsykologiska funktionsnedsättningar ifrågasättas. De mest frekvent använda metoderna ger utrymme för omfattande subjektivt baserade tolkningar.

konsekvenser även för andra personer (brottsoffer och anhöriga).

Detta innebär att höga kvalitetskrav måste ställas på de undersökningsmetoder som används inom rättspsykiatrin. Enligt Holmberg [3] skall Rättsmedicinalverket (RMV) i sin helhet sträva mot en förbättring av kvalitet och utredningsreliabilitet. Även lagar och förordningar betonar kravet på sak-



HTP-testet (House–Tree–Person) är det mest använda testet inom rättspsykiatri. Man ber den person som testas att rita ett hus, ett träd och en person. Vissa kriterier för enskilda detaljer i teckningen, t ex stammens böjning, antas korrelera med en speciell egenskap i personligheten.

lighet. I Socialstyrelsens författningssamling ges det allmänna rådet till utredande psykologer inom rättspsykiatri att använda metoder med god empirisk förankring [4, sidan 21]. Frågan är om dessa rekommendationer efterlevs i praktiken.

II Projektiva test HTP, Rorschach och ORT

Projektiv testning grundas på den projektiva hypotesen. Enligt denna hypotes speglar svaren på en tvetydig eller vag stimulus personens egna behov, känslor, erfarenheter och tankeprocesser. Sådana stimuli antas ta fram ett omedvetet djupare personlighetsskikt hos personen i fråga. Det finns dock ingen forskning som entydigt ger belägg för detta antagande [5].

I *House–Tree–Person-testet* (HTP) uppmanas testpersonen att rita ett hus, ett träd och en person. Testledaren ber den testade att berätta om olika faktorer som bidragit till teckningarna. Analysen av HTP kan göras i olika steg för att analysera innehållet och kvaliteten i teckningarna, utfrågningen görs för att kunna förstå kognitiva och dynamiska processer. En analys görs också genom jämförelser med andra testpersoners resultat. Till hjälp har man en tolkningsmanual med vissa kriterier för enskilda detaljer, t ex hur stammens böjning ser ut på trädet, vilket antas korrelera med en speciell egenskap i personligheten [6].

HTP behandlades nyligen av Howard M Knoff i *Mental Measurements Yearbook* [7]. Han skrev bl a att tidigare analyser visat att »projective drawing research is largely nonempirical and case study oriented, of questionable methodological and technical integrity, and lacking in convergent and discriminant validity with most clinical populations« [sidan 488].

Han skrev vidare: »Although significant improvements are needed relative to the system's norms, validity, and reliability, the question still remains as to whether this, or any other, projective instrument – with or without a quantitative scoring approach – can ever be sensitive and efficacious enough to be useful as a diagnostic tool in an area as complex as child abuse« [sidan 490].

Administreringen av *Rorschach-testet* sker enligt följande: Var och en av tio olika tavlor med bläckplumpsmönster visas för testpersonen, som ombeds att berätta vad bläckplumpen föreställer. Testledaren antecknar personens svar på varje tavla, noterar tid för svaren, positioner, spontana uttalanden, emotionella uttryck och andra beteenden under testningen. Efter det att alla tavlor har visats upp har man en systematisk utfrågningsfas, där personen ombeds att beskriva delar och aspekter av varje association till bläckplumparna. Kodning, tolkning och analys kan gå till på olika sätt beroende på om man arbetar med Rorschach enligt Exner-systemet eller något annat system.

Sedan flera decennier tillbaka har den internationella kritiken mot Rorschach-testet betonat dess brist på reliabilitet och validitet, men testet har trots detta förblivit populärt bland många psykologer. Redan 1978 skrev Rolf Peterson om Rorschach i *Mental Measurement Yearbook* [8, sidan 661] och frågade sig vad testets popularitet beror på:

»Why is this so? Certainly the validity research on the Rorschach does not warrant its popularity. Rather, it seems it is the role the Rorschach has played within the psychodynamic oriented approach to psychopathology that has resulted in its popularity ... Unfortunately, both the Rorschach and the psychodynamic approach are difficult to test empirically, and the

Tabell I. Metoder som användes i den psykologiska utredningen av gruppen män (n=60) som genomgått rättspsykiatrisk utredning vid den rättspsykiatriska avdelningen i Stockholm.

Test	Frekvens	Procentandel
<i>Projektiva test och teckningstest</i>		
House-Tree-Person (HTP)	43	71,7
Rorschach	37	61,7
Object Relations Technique (ORT)	31	51,7
Warteggs teckningstest	9	15,0
Thematic Apperception Test (TAT)	1	1,7
<i>Begåvnningstest</i>		
Wechsler Adult Intelligence Scale – Revised (WAIS-R)		
WAIS-R, hela	37	61,7
WAIS-R, Performance, del	2	3,3
WAIS-R, diverse valda delar	5	8,3
WAIS-R, tidigare utredning	5	8,3
SRB, hela	12	20,0
SRB, tidigare utredning	1	1,7
Ravens matriser	6	10,0
Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC)	1	1,7
<i>Lesionskänsliga test</i>		
Trail Making Test (TMT) (ur Halstead-Reitan testbatteri)		
	16	26,7
Bentons gestaltminnestest	35	58,3
Claeson Dahls minnestest	6	10,0
<i>Övrigt (inklusive frågeformulär o dyl)</i>		
DSM-IV and ICD-10 personality questionnaire (DIP-Q)		
	31	51,7
Loevingers WUSCTED (ofullständiga meningar)		
	11	18,3
Wisconsin Card Sorting Test (WCST)	9	15,0
Karolinska Scales of Personality (KSP)	9	15,0
Hare Psychopathy Checklist – Revised (PCL-R)		
	8	13,3
HCR-20 (riskbedömning)	5	8,3
Ordflödestest	5	8,3
Ordspråksprov	5	8,3
Beck Depression Inventory (BDI)	4	6,7
Structured Clinical Interview for DSM-III-R disorders		
	4	6,7
Läsprov	3	5,0
Kuben teckningstest	2	3,3
ASQ	2	3,3
Att minnas 15 saker (AMS)	2	3,3
Beck Anxiety Inventory (BAI)	1	1,7
DPP	1	1,7
Rey Complex Figure	1	1,7
Sexual Violence Risk (SVR)	1	1,7

system as a whole appears to function as a self-validating closed loop ... The general lack of predictive validity for the Rorschach raises serious question about its continued use in clinical practice« [sidan 662].

Object Relations Technique (ORT) består av tolv bilder, uppdelade i tre serier med fyra motiv av olika situationer. Test-

personen ombeds berätta en kort historia om vad var och en av bilderna föreställer. Antagandet bakom ORT är att en persons karakteristiska sätt att uppfatta omvärlden återspeglar hur personen hanterar relationer i olika situationer. Svaren anses reflektera en dynamisk process, medveten eller omedveten, hos personen. Teoretiskt bygger dessa antaganden på psykoanalytisk teori, främst objektrelationsteori. Utvärderingen grundas till största delen på testledarens erfarenhet av ORT-testning. Den normering som finns bygger på en erfarenhetsbaserad svarsbank för de olika bilderna [9].

ORT behandlades i *Mental Measurements Yearbook* år 1965 av HR Beech: »In summary it might be said that the ORT is a projective technique with a largely unknown development, without information respecting its reliability, and not having any very acceptable evidence concerning its validity« [10, sidan 234].

II Empirisk undersökning av psykologers testval

Underlaget för den rättspsykiatriska utredningen utgörs av fyra delutredningar: en medicinskt psykiatrisk utredning, en psykologisk utredning, en socialutredning och en omvårdnadsutredning. Dessa fyra delar samordnas inom ramen för ett teamarbete och utgör underlag för en epikris som läkaren i teamet skriver och undertecknar. Rättspsykiatriska utredningar utförs vid fyra olika enheter i Sverige. Praxis vad gäller vilka verktyg som används i den psykologiska utredningen varierar starkt mellan dessa enheter och mellan de utredande psykologerna. RMV har inte standardiserat utredningsförfarandet.

Nyligen undersöktes vilka metoder som använts av psykologerna vid rättspsykiatriska avdelningen i Stockholm (Huddinge-enheten) [11], landets största rättspsykiatriska avdelning som genomför drygt hälften av samtliga rättspsykiatriska utredningar i Sverige. Undersökningen utgick från journaler för 60 män som genomgått rättspsykiatrisk utredning i Huddinge. Denna grupp män har även medverkat i ett neuropsykologiskt forskningsprojekt (för närmare beskrivning av gruppen, se referens [12]). Klinikföreståndaren förmedlade teamets beslut om vilka som skulle ingå i urvalet utifrån lämpliga kriterier inför detta forskningsprojekt. I urvalet av den undersökta gruppen ingick män mellan 16 och 35 år som inte ansågs behöva tolk, inte var mentalt retarderade och inte var psykotiska.

II Resultat

Utredning av de undersökta generella begåvningsnivå gjordes endast i drygt hälften av fallen med den reviderade versionen av Wechsler Adult Intelligence Scale, WAIS-R (62 procent), i vissa fall relativt summariskt med endast delar av WAIS-R. De neuropsykologiska data som WAIS-R trots allt innehåller följdes inte upp. I Tabell I anges vilka metoder som användes i den psykologiska utredningen av gruppen män vid rättspsykiatriska avdelningen i Stockholm. Projektiva metoder dominerade starkt. HTP var det vanligaste testet, därefter Rorschach, på tredje plats ORT. Dedicerade neuropsykologiska testmetoder användes inte alls.

Diagnosfördelning

Diagnosfördelningen baserades på undersökningsteamets slutliga bedömning. Flertalet av männen hade mer än en diagnos på samma axel eller på olika axlar, enligt *Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders, DSM-IV* [13]. Vanliga diagnoser var antisocial personlighetsstörning (25 procent), personlighetsstörning av borderlinetyp (23 procent) samt personlighetsstörning utan närmare specifikation (23 procent). Alkoholmissbruk förekom i en femtedel av fallen. Amfetaminmissbruk (15 procent) och cannabissmissbruk (13



Annons

Annons

procent) var vanligt. Många av männen hade mycket låg global funktionsförmåga. Ungefär 15 procent fick diagnoser som speglar biologiska, genetiska och förvärvade funktionsnedsättningar, t ex organisk hjärnskada eller Aspergers syndrom.

Undersökningsgruppen (n=60) deltog också i en studie rörande dyslexi och andra språksvårigheter [14]. Enligt föreskrift från den etiska kommittén fick dyslexidiagnosen delges patienten först efter den rättspsykiatriska utredningen. Av de 40 svenskfödda männen var 40 procent dyslektiker. Denna diagnos missades eller kodades felaktigt (t ex på axel II eller IV) i de rättspsykiatriska utredningarna.

Nedan återges några exempel på hur personer med en sådan funktionsnedsättning tolkades med Rorschach:

Dålig självkänsla, oro och ängslan, stark misstänksamhet mot omgivningen ...

Försvarar ett bräckligt jag med grandiosa föreställningar av sig själv ... är nära att falla ihop när man ifrågasätter hans verkliga kompetens ...

Ger få ledtrådar ... omogen personlighetsstruktur ger upphov till hjälplöshet ... har svårt att lita på andra och indirekt även på sig själv ...

Ger motvilligt ytterst stereotypa, garderade svar ...

II Diskussion

De tre projektiva test som oftast användes har alla låg reliabilitet och låg validitet samt brister i standardisering och normering [5]. Testsituationen är en kontrollerad situation där karaktéristika för den undersökta personen kartläggs. För att resultaten skall vara meningsfulla måste de vara generaliserbara. Ett välkänt exempel är begåvningsstest; det är fortfarande den bästa prediktorn för att förutsäga en persons möjligheter att tillgodogöra sig utbildning. Goda psykometriska begåvningsstest har både hög reliabilitet och hög validitet.

De projektiva testmetoder som används vid rättspsykiatriska avdelningen i Stockholm saknar i huvudsak sådana testegenskaper. Några tillförlitliga reliabilitets- och validitetsstudier av HTP finns inte alls; detsamma gäller ORT. Uttryckt i psykometriska termer betyder detta att man riskerar att mäta något annat än vad man tror sig mäta, och att man dessutom gör det med en stor osäkerhetsmarginal. Rorschach-bedömningar enligt Exner-systemet, Exner's Comprehensive System, är bättre psykometriskt än de tidigare mer psykodynamiska tolkningarna. Bedömningar enligt Exner-systemet har en hygglig reliabilitet med avseende på kodningen [15]. Där emot är det mer osäkert om tolkningen av testresultaten uppvisar god interbedömarreliabilitet [15, 16]. Validiteten för Rorschach-testning enligt Exner-metodik förefaller vara blygsam och gälla bara avgränsade variabler. Denna blygsamma validitet kan inte motivera fortsatt användning av traditionella och spekulativa Rorschach-tolkningar, där testresultat vävs in i annan information som finns om den undersökte, så att man inte vet vad som är vad. Insikten om detta problem har medfört att man i England nästan aldrig använder projektiva test i rättsliga sammanhang. I Norge är de inte tillåtna [17, sidan 239].

Det är viktigt att betona att HTP är det mest använda personlighetstestet vid den rättspsykiatriska avdelningen i Stockholm, trots avsaknad av godtagbara validitets- och reliabilitetsstudier.

Inga fullständiga neuropsykologiska testbatterier

Trots att funktionsnedsättningar var vanliga användes inte i något enda fall fullständiga empiriskt utprovade neuropsykologiska testbatterier i utredningarna. Exempel på sådana testbatterier är Halstead-Reitanbatteriet och Luria-Nebraskabat-

teriet [18]. Utan en neuropsykologisk utredning kan man inte identifiera kognitiva dysfunktioner, hjärnskador eller andra handikapp. Personer med sådana funktionsnedsättningar riskerar att bli felbedömda om man begränsar sig till projektiva test. En lokal funktionsnedsättning kan också leda till sämre prestationer i begåvningsstest, vilket innebär att vissa allmän-intellektuella resultat av det begåvningsstest som användes kan bli missvisande. I Socialstyrelsens författningssamling [4, sidan 13] påpekas att det finns anledning att uppmärksamma organiskt betingad personlighetsförändring i rättspsykiatriska utredningar.

Vid testningar krävs det ofta, oavsett typ av test, en grundläggande verbal förmåga [18]. Frågan är hur ett icke-empiriskt test, där den språkliga förståelsen ligger till grund för tolkning av resultatet, påverkas av språksvårigheter. Kanske kan ett torftigt språk förväxlas med känslomässiga brister. Svårigheterna med projektiva testningar och subjektiva tolkningar av testanvändaren blir naturligtvis ännu mer påtagliga när de gäller invandrare med annat modersmål än svenska och för personer från kulturella eller etniska minoriteter.

Kontrollerade metoder får ge vika för psykodynamisk teori

Det finns moderna metoder för att bedöma personlighet. De rättspsykiatriska frågeställningarna kan belysas väl med sådana metoder, förankrade i deskriptiv diagnostik och empiriska undersökningar. De psykodynamiska metoderna kan möjligen fungera i andra, mer kliniskt behandlingsinriktade sammanhang, där utredning och behandling utgör komponenter i en pågående terapeutisk process. Testresultaten ses i detta sammanhang som kliniska hypoteser och uppslag som kan användas i behandlingsarbetet, och som också kan omprövas kontinuerligt. Av olika anledningar har en psykodynamisk tradition kommit att dominera starkt vid de statliga rättspsykiatriska enheterna för diagnostik, trots att enheterna inte bedriver något behandlingsarbete.

Den bristande tillförlitligheten i det psykologiska utredningsmaterialet kan leda till osäkerhet i den rättspsykiatriska slutbedömningen, och kan därför vara en bidragande orsak till resultatet av en studie där fem rättspsykiatrer oberoende av varandra fick bedöma 40 tidigare gjorda rättspsykiatriska utlåtanden [19]. Rättspsykiaternas bedömningar visade sig vara i stort sett slumpmässiga i relation till varandra, dvs interbedömarreliabiliteten låg på slumpnivå. Redan 1985 varnade en av oss (Nils Wiklund) för användningen av Rorschach-testet inom rättspsykiatri [20] och att användningen av psykologtest utan säkerställd tillförlitlighet kunde medföra felaktiga bedömningar. Trots detta har Rorschach-metoden fått en ännu mer dominerande användning. Utgångspunkten för den kritiken var en psykologexamensuppsats, som använt dels Rorschach, dels astrologiska horoskop. Den uppsatsen har fått förnyad aktualitet med antologin »Högskolans lågvetenmärken« [21].

I början av 1990-talet gjordes försök att få RMV-psykologerna att ena sig om ett gemensamt testbatteri för rättspsykiatriska undersökningar. Psykologerna kom slutligen fram till följande: Eftersom det krävs olika test för olika frågeställningar vore det ett bättre alternativ att försöka få till stånd en grundläggande screening för att få indikation på vilka funktioner man eventuellt behöver utreda vidare. Sådana screeninginstrument används dock fortfarande endast på vissa enheter (t ex Malmöenheten).

Brister i psykologutbildningen?

Enligt Sjöberg [1, 2] har den nuvarande psykologutbildningen brister när det gäller att förmedla testteoretiska kunskaper. Detta kanske stämmer till en viss del, men bristerna beror delvis på vad studenten under utbildningen tar till sig som rele-

vant kunskap. Att kritiskt ifrågasätta och att själva ta ställning är viktiga komponenter under utbildningens gång. Den psykodynamiska synen har varit dominerande i klinisk psykologisk verksamhet i Sverige. Framsteg inom den naturvetenskapligt orienterade psykologin, t ex neuropsykologin, har lett till att den psykodynamiska psykologin alltmer ifrågasätts [22]. Till detta har de rättspsykiatriskt verksamma psykologerna i huvudsak inte tagit hänsyn. Det framgår av den nu av oss presenterade bristande balansen mellan neuropsykologiska test och den dominerande användningen av Rorschach och andra projektiva test.

Varför inte ta vara på forskningsbaserad kunskap?

Ur ett vetenskapligt, psykometriskt perspektiv uppfyller inte projektiva test kriterierna enligt direktiven i Socialstyrelsens författningssamling gällande rättspsykiatriska utredningar [1, 2]. Myndigheter och lagstiftare har ett ansvar att ta tillvara den forskningsbaserade psykologiska kunskap som finns. När en myndighet rekommenderar användandet av tillförlitliga metoder finns det anledning följa upp att detta efterlevs. Detta har inte skett. Användning av opålitliga testmetoder innebär en allvarlig brist i det rättspsykiatriska utredningsförbandet. Objektiva personlighetstest och metoder som mäter neuropsykologiska funktionsnedsättningar bör ersätta de projektiva metoderna, eftersom många av de rättspsykiatriskt undersökta har neuropsykologiska skador.

*

Studien har gjorts med ekonomiskt stöd (till Anna Maria Dåderman) från Karolinska institutet, Rättsmedicinalverket, Stiftelsen Söderström–Königska sjukhemmet och Vårdalstiftelsen.

Referenser

- Sjöberg L. Projektiva test och psykodynamiskt grundade bedömningar otillförlitliga. *Läkartidningen* 2000; 97: 56-9.
- Sjöberg L. Replik: Kan test som Rorschach göra något mer än att bara skilja ut grov psykopatologi? *Läkartidningen* 2000; 97: 116-4.
- Holmberg G. Forensic psychiatric investigations in Sweden – a brief introduction. Stockholm: The National Board of Forensic Medicine, 1994.
- Socialstyrelsen. Rättspsykiatrisk undersökning. Föreskrifter och allmänna råd. Socialstyrelsens författningssamling SOSFS 1996:14. Stockholm: Fritzes.
- Anastasi A, Urbina S. Psychological testing. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall, 1997.
- Buck JN. House–Tree–Person projective drawing technique. Manual and interpretative guide. Los Angeles: Western Psychological Services, 1992.
- Knoff HM. Tests & reviews. House–Tree–Person and Draw–A–Person as measures of abuse in children: A quantitative scoring system. In: Thirteenth Mental Measurements Yearbook 1998: 487-90.
- Peterson RA. Tests & reviews: Personality. Rorschach. In: Buros OK, ed. Eighth Mental Measurements Yearbook, vol I. New Jersey: Gryphon Press, 1978: 661-2.
- Phillipson HA. Short introduction to the Object Relations Technique, a projective method for the study of interpersonal relations. London: NFER Publishing Company Ltd, 1973.
- Beech HR. Tests & reviews: Character-projective. The Object Relations Technique. In: Buros OK, ed. Sixth Mental Measurements Yearbook. New Jersey: Gryphon Press, 1965: 233-4.
- Dåderman AM. Flunitrazepam and violence – psychiatric and legal issues [thesis]. Stockholm: Karolinska Institute, 2000.
- American Psychiatric Association (APA). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. 4th ed (DSM-IV). Washington DC: APA, 1994.
- Jansson H. Projective methods and longitudinal developmental research, considerations of data's nature and reliability [dissertation]. Stockholm: Department of Psychology, Stockholm University, 1999.
- Fhanér S. Psykologisk testning, teori och tillämpningar. Stockholm: Norstedts förlag, 1986.
- Lidberg L, red. Svensk rättspsykiatri. En handbok. Lund: Studentlitteratur, 2000.
- Golden CJ. Clinical interpretation of objective psychological tests. 2nd ed. Massachusetts: Allyn & Bacon, 1990.
- Belfrage H, Lidberg L. Forensic psychiatric assessments in practice: a blind study of different psychiatrists' assessments of the same cases. *Criminal Behaviour and Mental Health* 1996; 6: 309-16.
- Wiklund N. Plumpar i protokollet. Svenska Dagbladet, »Under strecket«, 1985-04-18.
- Hansson SO, Sandin P. Högskolans lågvattenmärken. Stockholm: Natur och kultur, 2000.
- Scharnberg M. The non-authentic nature of Freud's observations. Vol I–II, Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, Uppsala Studies in Education 1993; no 47-8.

I Läkartidningens elektroniska arkiv
<http://tarkiv.lakartidningen.se>
 är artikeln kompletterad med fullständig referenslista.

SUMMARY

Using projective tests in forensic psychiatry may lead to unreliable conclusions

Linda Trygg, Anna Maria Dåderman, Nils Wiklund, Ann Wirsén Meurling, May Lindgren, Lars Lidberg, Sten Levander

Läkartidningen 2001; 98: 3118-23

The use of projective and psychometric psychological tests at the Department of Forensic Psychiatry in Stockholm (Huddinge), Sweden, was studied for a population of 60 men, including many patients with neuropsychological disabilities and multiple psychiatric disorders. The results showed that the use of projective tests like Rorschach, Object Relations Test, and House–Tree–Person was more frequent than the use of objective psychometric tests. Neuropsychological test batteries like the Halstead–Reitan Neuropsychological Test Battery or Luria–Nebraska Neuropsychological Battery were not used. The majority of patients were, however, assessed by intelligence scales like the WAIS-R.

The questionable reliability and validity of the projective tests, and the risk of subjective interpretations, raise a problem when used in a forensic setting, since the courts' decisions about a sentence to prison or psychiatric care is based on the forensic psychiatric assessment. The use of objective psychometric neuropsychological tests and personality tests is recommended.

Correspondence: Anna Maria Dåderman, Department of Forensic Psychiatry, Karolinska institutet, Box 4044, SE-141 04 Huddinge, Sweden (Anna.Daderman@neurotec.ki.se)